

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی

بررسی سبک شناسانه سی قصیده از دیوان ظهیر فاریابی

نگارش: فاطمه توکلی

استاد راهنما: دکتر غلامرضا مستعلی پارسا

استاد مشاور: دکتر نعمت‌الله ایران‌زاده

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات فارسی

تابستان ۱۳۹۱

فرم گرد آوری اطلاعات پایان نامه
کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبایی

عنوان: بررسی سبک شناسانه سی قصیده ازدیوان ظهیر فاریابی		
نویسنده/محقق: فاطمه توکلی		
مترجم: -----		
استاد راهنما: دکتر غلامرضا مستعلی پارسا	استاد مشاور: دکتر نعمت الله ایرانزاده	
استاد داور: دکتر احمد تمیم داری		
کتابنامه: دارد	واژه نامه: -----	
نوع پایان نامه: بنیادی توسعه ای کاربردی		
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	سال تحصیلی: ۹۰-۹۱	
محل تحصیل: تهران	نام دانشگاه: علامه طباطبایی	دانشکده: ادبیات و زبان های خارجه
تعداد صفحات: ۱۷۷ صفحه	گروه آموزشی: زبان و ادبیات فارسی	
کلیدواژه ها به زبان فارسی:		
زبان ،سبک، قصیده، فکری، ادبی، ظهیر		
کلید واژه ها به زبان انگلیسی:		
Language, Style, Ode, Thinking, Zahir.		

چکیده

الف: موضوع و طرح مسأله (اهمیت موضوع و هدف):

با توجه به اینکه سبک هر اثر شیوه‌بیین نویسنده‌ی آن اثر محسوب می‌شود و برای رسیدن به شیوه‌ی بیان یک شاعر یا نویسنده لازم است که اثر او در سه سطح: زبانی، ادبی و فکری بررسی کنیم تا به نگرشی کلی از شیوه‌ای که آن شاعر برای خلق اثر خود به کار برده است برسیم. در این پژوهش نیز ما با انتخاب سی قصیده از قصاید ظهیر فاریابی به طور تصادفی، کار بررسی را در این سه سطح آغاز کردیم و به بیان ویژگی‌های سبکی قصاید ظهیر به عنوان حلقه پیوند سبک خراسانی و عراقی پرداختیم و ویژگی‌های هر دو دوره را در قصاید او نشان دادیم

ب. مبانی نظری شامل مرور مختصری از منابع، چارچوب نظری و پرسش‌ها و فرضیه‌ها:

در این نگارش از کتب سبک‌شناسی، عروض و قافیه، دستور زبان و کتاب‌های بلاغت استفاده شده، ولی تکیه اصلی بر روی کتاب‌های بلاغی دکتر شمیسا است. فهرست منابع مورد استفاده، در بخش کتابنامه آورده شده است.

فرضیه‌ها و پرسش‌ها:

- مختصات فکری قصیده‌های ظهیر فاریابی چیست؟

- میزان بهره‌گیری از عناصر بلاغی در قصیده‌های ظهیر چگونه است؟

- عمده‌ترین ویژگی‌های زبانی قصیده‌های ظهیر چیست؟

پ. روش تحقیق شامل تعریف مفاهیم، روش تحقیق، جامعه مورد تحقیق، نمونه‌گیری،

ابزار اندازه‌گیری، نحوه اجرای آن، شیوه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در این نگارش ابتدا قصاید ظهیر مورد مطالعه قرار گرفت و سپس سی قصیده از آن‌ها انتخاب گردید. سی قصیده را به طور تصادفی و با نظر به اینکه این‌گزینه‌ها به گونه‌ای باشد که از میان تمام حروف الفبایی قصاید انتخاب شود، برگزیدیم. قصاید ظهیر را در سه سطح «زبانی»، «ادبی» و «فکری» بررسی کردیم و در پایان نیز با نتیجه‌گیری و رسم نمودار به کار خاتمه دادیم.

ت. یافته‌های تحقیق:

در شعر این دوره مدح محور اصلی قصاید است شعر ظهیر نیز از این قاعده مستثنی نیست. ظهیر در قصاید خود استفاده زیادی از لغات عربی کرده است به طوری که تقریباً با لغات فارسی برابری می‌کند و گاهی واژه و ترکیبات ثقیل و عربی شعر او را دشوار و دیرفهم می‌کنند. به طور کلی می‌توان گفت که از لحاظ فکری، قصاید ظهیر برجستگی ویژه‌ای ندارد و آنچه لازمه‌ی مدح و توصیف ویژگی‌های ممدوح است را بیان می‌کند از لحاظ ادبی شعر قرن ششم یکی از غنی‌ترین ادوار شعر فارسی دری است که

عناصر ادبی بیشتر به کار رفته است. در شعر ظهیر نیز استعاره مکنیه تخیلیه و کنایه آمار بالایی را به خود اختصاص داده‌اند.

ث. نتیجه گیری و پیشنهادات:

از لحاظ زبانی همانطور که شمیسا در سبک شناسی خود می‌گوید: حرکت سبک خراسانی به عراقی را در شعر ظهیر می‌توان دید. در سبک خراسانی بیشتر واژه‌ها فارسی هستند و لی هرچه به سمت جلوتر برویم زبان عربی بر شعر فارسی سایه‌ی بیشتری می‌اندازد. لغات مهجور فارسی، رفته رفته، از بین می‌روند، نفوذ واژه‌های عربی و ثقیل بیشتر می‌شود، موازنه، اغراق، تمثیل و استفاده از علوم مختلف در شعر مورد توجه قرار می‌گیرد ولی با این حال در شعر این دوره هنوز ویژگی‌های دوره‌ی سبک خراسانی کاملاً رنگ نباخته و در شعر این دوره دیده می‌شود. ویژگی‌هایی از قبیل: استفاده از «اندر» و «همی»، تخفیف مشدد، تشدید مخفف، کاربرد «مرمفعولی»، آوردن فعل مضارع بدون «می» و «ب»، آوردن دو حرف اضافه برای یک متمم و... با بررسی سبکی قصاید ظهیرفاریابی درمی‌یابیم که ظهیر شاعری مداح است که برای جلب صله از هیچ اغراق و غلوی در مدح ممدوحان خودداری نکرده است و در این زمینه تا توانسته قلم‌فرسایی کرده‌است.

پیشنهادات:

۱. بررسی میزان تاثیر گذاری ظهیرفاریابی روی شاعران دوره های بعد

۲. بررسی ویژگی های سبکی غزل های ظهیرفاریابی

صحت اطلاعات مندرج در این فرم براساس محتوای پایان نامه و ضوابط مندرج در فرم را گواهی مینمایم.

نام استاد راهنما:

رئیس کتابخانه:

سمت علمی:

نام دانشکده:

تقدیم به وجود پاک و نازنین مادرم و پیشکش زحمتهای پدرم

چکیده

با توجه به اینکه سبک هر اثر شیوه‌بیان نویسنده‌ی آن اثر محسوب می‌شود و برای رسیدن به شیوه‌ی بیان یک شاعر یا نویسنده لازم است که اثر او در سه سطح: زبانی، ادبی و فکری بررسی کنیم تا به نگرشی کلی از شیوه‌ای که آن شاعر برای خلق اثر خود به کار برده است برسیم. در این پژوهش نیز ما با انتخاب سی قصیده از قصاید ظهیر فاریابی به طور تصادفی، کار بررسی را در این سه سطح آغاز کردیم و به بیان ویژگی‌های سبکی قصاید ظهیر به عنوان حلقه پیوند سبک خراسانی و عراقی پرداختیم و ویژگی‌های هر دو دوره را در قصاید او نشان دادیم. در هر فصل کوشیدیم تا ویژگی‌های کل این سی قصیده را به صورت یکجا و نه هر قصیده به طور جداگانه مورد ارزیابی قرار دهیم. تا نتیجه به دست آمده علمی‌تر و قابل استناد باشد. ضمن بررسی هر کدام از سطوح زبانی، ادبی و فکری به آوردن شاهد مثال از میان اشعار پرداختیم و بقیه را به صورت ارجاع به شماره قصیده و بیت نشان دادیم. در آغاز هر فصل ابتدا به تعریف و توصیف عناوین آن فصل و توضیحات مورد نیاز پرداختیم. در پایان نیز نتیجه‌گیری حاصل از بررسی سه سطح زبانی، ادبی و فکری بیان گردید.

کلید واژه: زبان، سبک، قصیده، فکری، ادبی، ظهیر

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱
قصاید	۳-۵۶
فصل اول	
کلیات	۵۷-۶۳
زندگی ظهیر	۵۷
مذهب ظهیر	۵۷
وضع مادی ظهیر	۵۷
استادان و شاگردان ظهیر	۵۸
درگذشت ظهیر	۵۸
شاعران معاصر ظهیر	۵۹
شعر ظهیر	۵۹
شعر قرن ششم	۶۰
شعر ظهیر در کتب ادب	۶۰
سبک شناسی	۶۱
سبک و نوع	۶۱
(۱) نگرش خاص	۶۲
(۲) گزینش	۶۲
(۳) عدول از هنجار	۶۳
ارزش سبک شناسی	۶۳

فصل دوم

۶۴-۸۹	..... سطح زبانی
۶۴	..... (۱) موسیقی بیرونی
۶۴	..... (۲) موسیقی کناری
۶۵	..... تجنیس
۶۵	..... جناس تام
۶۵	..... قافیه موصوله
۶۵	..... قافیه مردف
۶۶	..... رد القافیه
۶۶	..... قافیه مقیده
۶۶	..... قافیه مؤسسه
۶۶	..... ردیف
۶۷	..... (۳) موسیقی درونی
۶۷	..... جناس
۶۷	..... جناس تام
۶۸	..... جناس خط
۶۸	..... جناس قلب
۶۸	..... قلب کل
۶۸	..... جناس لفظ

٦٨	.....	جناس ناقص
٦٨	.....	جناس اشتقاق
٦٩	.....	جناس زائد
٦٩	.....	جناس مطرف
٧٠	.....	جناس وسط
٧٠	.....	جناس مذيّل
٧٠	.....	سجع
٧٠	.....	سجع متوازي
٧١	.....	سجع مطرف
٧٢	.....	سجع متوازن
٧٣	.....	موازنه
٧٣	.....	تكرار
٧٣	.....	تكرار فعل
٧٤	.....	تكرار اسم
٧٥	.....	رد الصدر الى العجز
٧٥	.....	رد الابتداء الى العجز
٧٥	.....	رد العروض الى العجز
٧٥	.....	رد الصدر الى العروض
٧٦	.....	طرد و عكس
٧٦	.....	مترادفات

۷۶	.....	واج آرایبی
۷۷	.....	تتابع اضافات
۷۷	.....	تشدید مخفف
۷۷	.....	اماله
۷۸	.....	حذف حرفی از کلمه
۸۱	.....	افزودن حرفی به کلمه
۸۰	.....	ضمیر
۸۰	.....	ضمیر متصل مفعولی
۸۰	.....	ضمیر متصل در نقش اضافی
۸۱	.....	حرف اضافه
۸۱	.....	دو حرف اضافه برای یک متمم
۸۱	.....	حرف اضافه مرکب
۸۲	.....	رای فک اضافه
۸۲	.....	افعال
۸۲	.....	فعل ماضی
۸۳	.....	فعل مضارع بدون «می» و «ب»
۸۳	.....	فاصله افتادن بین اجزای فعل
۸۳	.....	فعل امر بدون «ب»
۸۴	.....	فعل امر منفی با «م» آغازی
۸۴	.....	آوردن صفت مفعولی به عنوان فعل

۸۵	افعال دعایی
۸۵	آوردن همی
۸۵	آوردن اندر
۸۶	آوردن واو عطف در آغاز بیت
۸۶	موصوف و صفت مغلوب
۸۷	آوردن اصطلاحات علمی و نجومی
۸۸	آوردن اعداد
۸۸	کلمات عربی
	فصل سوم
۹۰-۱۴۰	سطح ادبی
۹۰	آرایه های بیانی
۹۰	تشبیه
۹۲	تشبیه مضمَر
۹۳	تشبیه جمع
۹۴	تشبیه تسویه
۹۴	تشبیه مفروق
۹۵	اضافه تشبیهی
۹۸	تشبیه مرکب
۹۹	استعاره
۹۹	استعاره مصرحه

- ۱۰۲..... اضافه استعاری
- ۱۰۵..... استعاره مکنیه تخیلیه
- ۱۰۸..... مجاز
- ۱۱۰..... کنایه
- ۱۱۰..... کنایه از فعل
- ۱۱۵..... کنایه از موصوف
- ۱۱۶..... کنایه از صفت
- ۱۱۷..... بدیع معنوی
- ۱۱۷..... ایهام
- ۱۱۸..... ایهام تناسب
- ۱۲۰..... حسن تعلیل
- ۱۲۱..... استخدام
- ۱۲۳..... حسن طلب
- ۱۲۴..... نماد
- ۱۲۵..... ارسال المثل
- ۱۲۵..... اسلوب معادله
- ۱۲۵..... غلو
- ۱۲۸..... مراعات النظیر
- ۱۲۹..... تلمیح
- ۱۳۱..... تضاد

۱۳۳	پارادوکس
۱۳۴	تنسيق الصفات
۱۳۴	لف و نشر
۱۳۵	التفات
۱۳۶	مذهب كلامی
۱۳۶	ايضاح بعد از ابهام
۱۳۶	استفهام انكاری
۱۳۷	تجاهل العارف
۱۳۸	تصحیح
۱۴۰	هنجارشکني
	فصل چهارم
۱۴۱-۱۵۴	سطح فكري
۱۴۱	موضوع تغزل های قصاید
۱۴۱	شكایت از بی وفایی و پیمان شکنی معشوق
۱۴۲	شكایت از روزگار
۱۴۲	عشق و عشرت و می
۱۴۳	آفرینش جهان
۱۴۳	وصف بی اعتباری دنیا و دل نبستن به آن
۱۴۳	مفاخره
۱۴۳	توصیه به عدم غفلت

- توصیف زلف و رخ معشوق ۱۴۴
- وصف بخشش و سخای ممدوح ۱۴۴
- مشروع و الهی جلوه دادن حکومت ممدوح ۱۴۵
- بی رقیب بودن و وصف اقتدار ممدوح ۱۴۶
- وصف جنگاوری و شجاعت ممدوح ۱۴۶
- عدالت ممدوح ۱۴۷
- وصف خرد و دوراندیشی ممدوح ۱۴۸
- وصف همت ممدوح ۱۴۸
- وصف نفوذ امر ممدوح ۱۴۹
- وصف کشورگشایی و گستردگی حکومت ممدوح ۱۵۰
- درخواست صلح از پادشاه ۱۵۰
- وصف مغلوب شدن دشمنان ممدوح ۱۵۱
- نفرین و بدخواهی برای دشمنان ممدوح ۱۵۱
- اغراق در وصف و مدح ممدوح ۱۵۱
- کم ارزش شمردن شعر خود در برابر ممدوح ۱۵۲
- گله و شکایت از بی رونقی بازار شعر و شاعری ۱۵۲
- استغاثه ۱۵۳
- پند و نصیحت ۱۵۳
- دعای تأیید ۱۵۴
- نتیجه گیری ۱۵۷-۱۵۵

نمودارها.....	۱۵۸-۱۶۹
شکل ۱-۱) (نمودارستونی انواع وزن)	۱۵۸
شکل ۱-۲) (نمودارستونی انواع ردیف)	۱۵۹
شکل ۱-۳) (نمودارستونی انواع جناس)	۱۶۰
شکل ۱-۴) (نمودارستونی انواع سجع)	۱۶۱
شکل ۱-۵) (نمودارستونی انواع تکرار)	۱۶۲
شکل ۱-۶) (نمودارستونی آرایه‌های بیانی)	۱۶۳
شکل ۱-۷) (نمودارستونی انواع تشبیه)	۱۶۴
شکل ۱-۸) (نمودار ستونی انواع تشبیه از لحاظ حسی و عقلی)	۱۶۵
شکل ۱-۹) (نمودارستونی انواع کنایه)	۱۶۶
شکل ۱-۱۰) (نمودارستونی انواع استعاره)	۱۶۷
شکل ۱-۱۱) (نمودارستونی بدیع معنوی)	۱۶۸
شکل ۱-۱۲) (نمودارستونی انواع فعل)	۱۶۹
فهرست منابع.....	۱۷۰-۱۷۱

پیشگفتار

در این پژوهش کوشیده‌ایم که به بررسی ویژگی‌های سبکی قصاید ظهیر فاریابی بپردازیم. تاکنون در زمینه‌ی اشعار ظهیر کار پژوهشی انجام نشده بود و ویژگی‌های سبکی اشعار این شاعر ناشناخته مانده بود. با توجه به اهمیت این شاعر به عنوان شاعر سبک بینابین و به عنوان حلقه‌ی واسطه سبک خراسانی و عراقی و نیز تأثیرگذاری این شاعر بر روی شاعرانی چون سعدی و حافظ، بر آن شدیم که به بررسی اشعار این شاعر قرن ششم بپردازیم.

ابتدای کار تصمیم به بررسی غزلیات ظهیر فاریابی را داشتیم؛ ولی به دلیل اینکه، طبق تصحیح دکتر امیرحسین یزدگردی، تعداد غزل‌های ظهیر به حدّ نصاب نرسید، از این رو قصاید او را برای بررسی سبکی انتخاب کردیم. سی قصیده را به طور تصادفی و با نظر به اینکه این گزینش به گونه‌ای باشد که از میان تمام حروف الفبایی قصاید انتخاب شود، برگزیدیم. قصاید ظهیر را در سه سطح «زبانی»، «ادبی» و «فکری» بررسی کردیم و در پایان نیز با نتیجه‌گیری و رسم نمودار به کار خاتمه دادیم.

با استفاده از آثار «سیروس شمیسا» یعنی «سبک شناسی شعر»، «کلیات سبک شناسی» و «معانی»، «بیان» و «بدیع» ایشان کار سبک شناسی را آغاز کردیم.

فصل اول کار را به «کلیات» و بررسی مفهومی «سبک» و شیوه‌های آن و نیز زندگی‌نامه ظهیر و عصا، شاعران زمانش و... اختصاص دادیم. ولی با توجه به نظر استادان این بخش را بصورت گسترده بیان نکردیم تا توضیح واضح‌تر نباشد.

در فصل دوم «سطح زبانی» قصاید مورد بررسی قرار گرفت. در این بخش علاوه بر نشان دادن ویژگی‌های بازمانده سبک خراسانی در قصاید، مختصات سبک عراقی را نیز نشان دادیم. و نیز سطح آوایی، لغوی و نحوی قصاید را بررسی کردیم و بخش بدیع لفظی نیز در این فصل بررسی و نشان داده شد و نمونه‌هایی برای هر عنوان بیان کردیم و بقیه موارد را ارجاع به شماره بیت و قصیده دادیم.

در فصل سوم به بررسی سطح «ادبی» قصاید پرداختیم. در این فصل ابتدا آرایه های بیانی را در قصاید نشان دادیم و در هر بخش به ذکر نمونه هایی بسنده کردیم و بقیه را به صورت ارجاع به شماره بیت و قصیده نشان دادیم، سپس به بررسی آرایه های بخش بدیع معنوی پرداختیم و نمونه ها را ذکر کردیم.

در فصل چهارم «سطح فکری» قصاید را بررسی و بیان کردیم. با دادن عناوین و تقسیم بندی مضامین به کار رفته در قصاید، کوشیدیم این بخش را جزئی تر و قابل فهم تر بررسی کنیم. و برای هر عنوان، نمونه هایی از اشعار را ذکر کردیم.

از آن جهت که تاکنون کار جدی روی اشعار ظهیر انجام نشده بود و سبک وی و ویژگی های اشعار او ناشناخته بود، اندکی بررسی این موضوع با دشواری روبرو شد. ولی با لطف و یاری خداوند و مساعدت و راهنمایی اساتید بزرگواریم این راه بر من هموار گردید و موفق به انجام این کار گردیدم.

در این جا بر خود لازم می بینم که از استاد راهنمای خود جناب آقای دکتر غلامرضا مستعلی پارسا و استاد مشاور جناب آقای دکتر نعمت الله ایرانزاده که در پیشبرد این کار همواره مرا از کمک و راهنمایی های دلسوزانه ی خود بهره مند نمودند، سپاسگذاری نمایم. همچنین از دوستان عزیز ی که لطف و راهنمایی شان در این راه شامل حال من گردید ممنونم و از خانواده ام، عزیزانی که محبت بی دریغ شان همواره یاور لحظه-هائیم بوده و اگر توفیقی باشد؛ بی شک سهم آنها قابل انکار نیست تشکر می کنم. و از خداوند برای تمامی این عزیزان آرزوی بهترین ها را دارم.

قصیده اول

سفر گزیدم و بشکست عهد قربی را
بلی چو بشکنند از هجرا قربا را دل
مرا زمانه به عهدی که طعنه‌ای می‌زد
مزاج کودکی از روی خاصیت به مذاق
زخان و مان به طریقی جدا فکند که چشم
زمانه هر نفسم تازه محنتی زاید
ز روزگار بدین روز گشته‌ام خرسند
ولیکن از سر سیری بود اگر قومی
بر آن عزیمتم اکنون که اختیار کنم
رضا دهم به حوادث که بی‌مشقت ورنج
برای تحفه نظارگان بیارایم
اگر به دعوی دیگر برون نمی‌آیم
چرا به شعر مجرد مفاخرت نکنم
نه در حساب زن آید نه در طویل مرد
اگر مرا زهنر نیست راحتی چه کنم
سخن چه عرضه کنم بر جماعتی که ز جهل
اگر چه طایفه‌ای پیش من درین دعوی
ولیکن این همه چندان بود که بگشایم
بر آستانه صدر زمانه افشانم

مگر به حله ببینم جمال سلمی را
بسی خطر نبود نیز عهد قربی را
هزار بار به هر بیت شعر شعری را
هنوز حکم شکر می‌نهاد کسنی را
در آن بماند به حیرت سپهر اعلی‌را
اگر چه حاله معین شده‌ست حبلی را
وداع کرده به کلی دیار و ماوی را
به تره بار فروشند من و سلوی را
هم از طریق ضرورت صلاح و تقوی‌را
ز جای برنتوان داشت قدس و رضوی‌را
به حله‌های عبارت عروس معنی‌را
نگاه داشته باشم طریق اولی‌را
ز شاعری چه بد آمد جریر و اعشی‌را
اگر چه هر دو صفت حاصل است خنثی‌را
ز رنگ خویش نباشد نصیب حنی‌را
ز بانگ خر شناسند نطق عیسی‌را
به ریشخند برون می‌برند آری‌را
به دست نطق سر حقه‌های انشی‌را
جواهر سخن خویش صدق دعوی‌را

خلاصه نظر سعد مخلص الدین آنک
وجود او که جهان را در ابتدای امور
چنان بنای تعدی خراب کرد به رفق
لطایف سخنش نفع نوش دارو داد
اگر صلابت او بانگ بر فلک بزند
کمال ذات شریفش ز شرح مستغنی است
زهی به تجربت ایام پی برون برده
به دست خویش قلم در کشیده مفتی عقل
حدیث جود تواند زبان گرفت فلک
هزار باره به دیوان رزق رد کرده
اگر عنایت لطف تو نیستی که از اوست
عجب نبودی اگر تندباد دولت تو
اگر بماند سوری نهفته در گردون
بزرگورا من بنده چون به قوت طبع
به خاک پای تو کان ساحری کنم در شعر
مرا بیرو و در کسب نام باقی کوش
جزای حسن عمل بین که روزگار هنوز
همیشه تاز ره عقل بر عقول و نفوس
تو را شرایط تقدیم جمع باد چنانک
مرا صحیفه دیوان ز فر مدحت تو

سعادت از نظر اوست دین و دنیی را
به جای نور بصر بود چشم اعمی را
چنانکه منقطع آمد اساس عدوی را
برای تربیت روح، زهر افعی را
به خالقی دهد اقرار لات و عزی را
به ماهتاب چه حاجت شب تجلی را؟
به عنف و لطف تو اسباب خوف و بشری را
به یک اشارت رایت هزار فتوی را
چنانکه قصه مجنون و ذکر لیلی را
جهان ز بهر نشانت برآه اجری را
نعیم نامتناهی ریاض عقبی را
ز بیخ و بار بکندی درخت طوبی را
اشاره تو معین شده است انهی را
دهم به مدح تو بالا اساس املی را
که پشت پای زند معجزات موسی را
که این ذخیره بمانده ست معن و یحیی را
خراب می نکند بارگاه کسری را
تقدمی نبود صورت و هیولی را
که اقتدا به تو باشد عقول اولی را
چنانک طعنه زند کارگاه مانی را